

Názov aktivity: **Im nie, nám áno!**

Typ aktivity: Intervenčná

Predmet: Filozofia výchovy

Autor: PaedDr. Michal Novocký, PhD.

Kontakt: michal.novocky@umb.sk

Názov aktivity	<i>Im nie, nám áno!</i>
Téma aktivity	• Predsudky • Pomenovanie spoločenských problémov a návrhov na ich riešenie • Ľudské práva
Anotácia aktivity	Aktivita sa zaoberá vnímaním cudzincov na Slovensku z pohľadu ich nároku na základné životné potreby zabezpečujúce dôstojný život človeka v demokratickej spoločnosti. Študenti pracujú s výroky o cudzincoch, vyjadrujúc s nimi súhlas a nesúhlas s následným odôvodnením. Aj táto aktivita nadväzuje na prvú aktivitu o filozofických smeroch, ktorej zámerom je zmeniť pohľad na vnímanie plurality. Študenti majú na jednej strane argumentovať, prečo by cudzincom na Slovensku poskytlí, resp. neposkytlí isté práva, a na druhej strane sa sami ocitnú v ich pozícii, kedy musia zhodnotiť, na čo majú právo a čoho by sa dožadovali, ak by žili v inej krajine.
Ciele aktivity	• porozumieť, že ľudia sú si bez ohľadu na svoj kultúrny pôvod rovní v právach a povinnostiach; • analyzovať dôsledky, ktoré by mohli nastať, ak by sme rovnosť v právach a povinnostiach nebrali do úvahy a presadzovali by sme selektívny prístup.
Pomôcky	Pracovný list s tabuľkou obsahujúcou výroky o právach cudzincov s voľným miestom na písanie dôvodov, ktoré z práv by študenti cudzincom priznali, resp. nepriznali.
Čas	45 minút
Postup	1. Študenti pracujú samostatne. V krátkosti ich oboznámte s aktivitou, ktorú sa chystáte realizovať. Rozdajte im pracovné listy s výroky, ku ktorým majú zaujať stanovisko (ktoré práva by cudzincom žijúcim na Slovensku priznali a ktoré nie). Niektoré práva môžete vyjadriť sofistikovanejšie, čo znamená,

že vo výroku nepoukážte explicitne na to, že sa daná záležitosť týka nejakého práva. Ide o výroky typu:

- ❖ *Cudzinci berú ľuďom na Slovensku prácu.*
- ❖ *Cudzinci sú ohrozením našej spoločnosti.*
- ❖ *Cudzinci zneužívajú náš sociálny systém.*
- ❖ *Cudzinci ohrozujú naše tradície a zvyky.*
- ❖ *Cudzinci sú prínosom pre našu ekonomiku.*
- ❖ *Cudzinci obohacujú kultúrnu rozmanitosť Slovenska.*
- ❖ *Cudzinci sa neprispôbia slovenskej kultúre.*
- ❖ *Cudzinci pomáhajú vytvárať nové pracovné miesta.*

Priamo o právach hovoria napríklad nasledujúce výroky:

- ❖ *Cudzinci majú mať právo na výchovu a vzdelanie.*
- ❖ *Cudzinci majú mať právo na zdravotnú starostlivosť.*
- ❖ *Cudzinci majú mať právo voliť.*
- ❖ *Cudzinci majú mať právo slobodne vyznávať svoju vieru.*
- ❖ *Cudzinci majú mať právo zakladať si vlastné školy.*

2. Študentom dajte dostatok času (10 minút) na napísanie odpovedí. V prílohe uvádzam, ako vyzerajú vyplnené pracovné listy z prvého kola aktivity (úvodu) od dvoch študentov. Pracovné listy vyplnené v závere by mali vyzeráť podobne (študenti budú pracovať ako na začiatku, rozhodujú sa, ktoré práva cudzincom priznajú).
3. Po prečítaní výrokov a vyjadrení súhlasu alebo nesúhlasu (študenti môžu dvíhať ruky) prejdite k diskusii o právach, ktoré by študenti cudzincom žijúcim na Slovensku priznali a o priznaniach, o ktorých by neuvažovali. Počas diskusie sa študentov pýtajte otázky, na základe ktorých by mali premýšľať o tom, čo doteraz formovalo ich postoje ohľadom tejto témy, aké zdroje informácií používajú, v čom sú ich výhody a nevýhody, či a ako rozoznávajú mediálnu manipuláciu.
4. Po diskusii študentom povedzte, aby si predstavili, že sú cudzincami v nejakej krajine. Ešte predtým sa ich opýtajte, v ktorej krajine by chceli žiť, kde sa im páči, kde by sa radi vzdelávali a zúčastňovali na spoločenskom živote. Nech si predstavia, že v tejto krajine by boli cudzincom a chceli by v nej dlhodobejšie žiť. Dajte každému študentovi priestor, aby danú krajinu predstavil a povedal, ako by si v nej svoj život predstavoval. Rozdajte im rovnaký súbor výrokov, na ktoré v prvej časti aktivity reagovali pri posudzovaní práv cudzincov. Znamená to, že situáciu otočíte a tentokrát budú cudzincami samotní študenti (tu by malo dôjsť k zmene postoja, kedy si

	uvedomia, v akej situácii sa nachádzajú cudzinci a na čo by chceli mať nárok, aby mohli žiť plnohodnotný život v inej krajine). 5. V závere im rozdajte podobné pracovné listy ako v úvode (môžete práva variovať). Aby ste zistili, či aktivita priniesla sľúbený efekt, porovnajte odpovede z oboch pracovných listov za každého študenta (či došlo k zmene postoja k priznávaným právam pre cudzincov). Tento krok možno zrealizovať aj v rámci diskusie. Výpovede v tom prípade zaznamenávajte, ale hneď na ne nereagujte.
Reflexia	Reflexia by mala byť, rovnako ako pri predchádzajúcich aktivitách, založená na tom, aby študenti pouvažovali nad tým, aký bol účel tejto aktivity a čo sme prostredníctvom nej chceli dosiahnuť. Počas reflexie je vhodné opýtať sa na to, čo spôsobilo, že na druhom pracovnom liste zmenili svoju odpoveď alebo ju nejakým spôsobom upravili. Rovnako sa môžete študentov spýtať nasledujúce otázky: ❖ <i>Ako vnímate pluralitu pohľadov na svet?</i> ❖ <i>V čom je táto pluralita prínosná vzhľadom na edukáciu?</i> ❖ <i>V čom prínosná nie je?</i> ❖ <i>Ako táto aktivita súvisí s predmetom filozofie výchovy?</i>
Zoznam použitej literatúry	DRÁL, P. – GALANSKÁ, N. – NÁVOJSKÝ, A. a kol. 2015. Ako vieme, že to funguje. Zisťovanie postojov a postojových zmien počas vyučovania. Bratislava : Nadácia Milana Šimečku, 2015. 138 s.
Tipy pre pedagógov	Do pracovných listov zahrňte čo najviac rozličných životných potrieb, ktoré súvisia s ľudskými právami. Vždy študentom zdôraznite, že pre cudzincov, ktorí prijímajú práva danej spoločnosti, platia rovnaké povinnosti ako pre tých, ktorí v danej krajine žijú od narodenia alebo dlhodobo. Prepájajte to so školským životom (na čo by mali mať žiaci z iných kultúr právo a pod.). Vsunúť pár takýchto výrokov medzi ostatné dáva zmysel, pretože život v škole je v mnohom podobný životu mimo školy. Rozhodne sa do aktivity zapojte (napíšte si na papier, s čím súhlasíte a s čím nesúhlasíte). Študenti to budú očakávať a ocenia to. Ak je to možné, rozdajte študentom pracovné listy z predošlej aktivity (Koho by som chcel mať v triede?) s tým, aby porovnali, ako pristupovali k žiakom v škole a ako k človeku, ktorý sa môže ocitáť v podobnej situácii, avšak nie v školskom prostredí. Môže sa stať, že študenti budú

skôr akceptovať žiakov ako dospelých, čo vám otvára priestor na diskusiu.